AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített negyedik tanács)

2005. június 15.*

A T-171/02. sz. ügyben,

a **Regione autonoma della Sardegna** (képviseli: G. Aiello és G. Albenzio avvocati dello Stato, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek,

támogatják:

a **Confederazione italiana agricoltori della Sardegna,**

a **Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna** és

a **Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna**

* Az eljárás nyelve: olasz.

(székhely: Cagliari [Olaszország], képviselik őket: F. Ciulli és G. Dore ügyvédek)

beavatkozók,

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: V. Di Bucci, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

a védett mezőgazdasági termékek ágazatában nehéz helyzetben lévő gazdaságok szerkezetátalakításához Szardínia régió (Olaszország) által tervezett támogatási programról szóló, 2001. november 13-i 2002/229/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 77., 29. o.) megsemmisítése iránt benyújtott kérelme tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA
(kibővített negyedik tanács),

tagjai: H. Legal elnök, V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras és N. J. Forwood bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. július 1-jei tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

1 Az 1998. január 12-i levélben az olasz hatóságok bejelentették a Bizottságnak a Giunta regionale della Sardegna (szardíniai regionális kormány) 1997. december 2-i 48/7. sz. határozatában előírt támogatási program tervét, amely határozat „a védett mezőgazdasági termékek ágazatban tevékenykedő vállalkozások regionális szerkezetátalakítási tervének" (a továbbiakban: terv) jóváhagyását tartalmazta. A Bizottság ezt a bejelentést január 15-én kapta kézhez.

2 Ez a terv elsősorban szerkezetátalakítási támogatási programról rendelkezett.

3 A program keretében a nehéz helyzetben lévő szardíniai mezőgazdasági kisvállalkozások (MKV) juthattak támogatáshoz. A terv szerint a nehéz helyzetre jellemző

szempontok az érintett MKV vonatkozásában a következők voltak: „a termelési időszak átlagos vesztesége a nettó tőke legalább 25%-a a legutóbbi három gazdasági év során," és az „1996. december 31-én lejárt hiteladósság meghaladja a működő tőke 30%-át". Az olasz hatóságok szerint körülbelül 500 szardíniai MKV tesz eleget e feltételeknek.

4 A támogatási programban való részesüléshez a támogatható vállalkozásoknak be kellett tartaniuk valamennyi feltételt, amelyek között szerepelt „a szerkezetátalakítási terv bemutatása, amely jelzi az összes termelési tényező szokványos működési feltételek között meglévő fizetési lehetőségét, valamint gazdasági haszon elérését", továbbá „a tevékenységek, a szerkezetek és az eszközök egy részének megszüntetése, amennyiben ez szükséges a gazdasági és pénzügyi egyensúly megőrzéséhez".

5 A szóban forgó ágazat a támogatott mezőgazdasági termékek ágazata volt. A következő termékekről volt szó: különböző, üvegházban termesztett zöldségek, gyümölcsök, gombák, növények és virágok.

6 A tervezett támogatások magukban foglalták a támogatható vállalkozások adósságának szerkezetét átalakító intézkedéseket. Ezeket az intézkedéseket vagy az érintett vállalkozás hitelező bankjainak kellett elfogadnia (az 1996. december 31-én lejárt hitelek kamatairól és késedelmi kamatairól való lemondás; az 1997. január 1-je és az átütemezési megállapodás megkötése között lejáró hitelek késedelmi kamatairól való lemondás), vagy pedig a regionális hatóságoknak (az 1996. december 31-én lejárt hitelekkel képzett adósság tőkeösszegének részleges átvállalása; az 1996. december 31-ét követően lejárt vagy keletkezett hitelek kamatainak elengedése). Az intézkedések költségösszetevője, amelyet a regionális hatóságokra terheltek, az 1996. december 31-ig lejárt hitelekkel képzett adósságösszeg 75%-át tette ki, a hitelező bankoknak járó késedelmi kamatok nélkül. Az intézkedések maximális időtartamát tizenöt évben határozták meg.

7 Ezenkívül a terv számos, termelési eszközre irányuló beruházási intézkedéshez irányzott elő vissza nem térítendő hozzájárulást (védelmi, szellőztető-, légkondicionáló, szigetelőberendezések, alagcsövezéshez használt berendezések és talajvízelvezető, illetve öntözőberendezések elhelyezése, valamint az elhasznált berendezések rendbe hozása és cseréje). A leírás szerint ezek a beruházási intézkedések „elengedhetetlenek" a szerkezetátalakításhoz. Az intézkedések költségösszetevője, amelyet a regionális hatóságokra terheltek, a támogatható kiadások végösszegének 75%-a volt. Az időtartamuk megjelölésénél ez szerepelt: amennyi „a megvalósításukhoz szükséges".

8 A terv továbbá műszaki támogatási, szakmai képzési intézkedéseket írt elő, valamint előírta az Ente regionale di sviluppo e assistenza tecnica in agricoltura (mezőgazdasági fejlesztési és műszaki támogatási regionális hatóság) által biztosított tanácsadást. Ezeket az intézkedéseket úgy mutatták be, mint amelyek „szokásos szolgáltatásnak" minősülnek, és amelyek teljesítése „nem von magával pótlólagos költségeket". Az időtartamukat „korlátlannak" minősítették.

9 A szerkezetátalakítási támogatási program finanszírozásában érintett állami alapok teljes összege 60 milliárd olasz lírát (ITL), azaz hozzávetőleg 30 millió eurót tett ki. A maximális összeg, amelyet a támogatásban részesülő egyes vállalkozásoknak nyújtani lehetett, 600 millió ITL, azaz körülbelül 300 000 euró volt.

10 Másodsorban a terv az Olasz Köztársaság azon kinyilvánított szándékán alapul, hogy az átmeneti és súlyos pénzügyi nehézségben lévő MKV-k számára megmentési célú támogatásokról intézkedjék, „amelyek kezesség vagy minimális – vagy legalábbis a gazdaság tevékenységének a szerkezetátalakítás szakaszáig történő fenntartására alkalmas – összegű szokásos kamatozású kölcsön formájában nyújthatók".

11 1999. február 1-jei levelével az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján a Bizottság közölte az Olasz Köztársasággal a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatát. Az olasz hatóságok ezt a levelet február 4-én kapták meg.

12 2001. szeptember 14-én az olasz hatóságok kérték a Bizottságot, hogy két hónapos határidő alatt fogadjon el határozatot az [EK 88.] cikk alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 7. cikkének (7) bekezdése alapján.

13 2001. november 13-án a Bizottság elfogadta a védett mezőgazdasági termékek ágazatában nehéz helyzetben lévő gazdaságok szerkezetátalakításához Szardínia régió (Olaszország) által tervezett támogatási programról szóló 2002/229/EK határozatot (HL L 77., 29. o., a továbbiakban: Határozat), amelyet 2002. március 20-án hirdettek ki.

14 A Határozat az 1. cikkében kijelenti, hogy a terv összeegyeztethetetlen a közös piaccal, és nem lehet végrehajtani.

Eljárás és a felek kereseti kérelmei

15 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. június 6-án érkezett keresetlevelével a Regione autonoma della Sardegna előterjesztette a jelen keresetet.

16 Az ügyet eredetileg a kibővített első tanács elé utalták, majd – mivel az Elsőfokú Bíróság tanácsai összetételének 2003. október 1-jétől hatályos módosítása miatt az előadó bírót a negyedik tanácsba osztották át – a kibővített negyedik tanács elé.

17 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. augusztus 8-án érkezett keresetlevelében a Confederazione italiana agricoltori della Sardegna, a Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna és a Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna kérték, hogy a felperes kereseti kérelmének támogatása végett beavatkozhassanak az eljárásba. A beavatkozási kérelemről értesítették a feleket. A felek az előírt határidőn belül nem tettek észrevételt.

18 2002. december 9-i végzésével az Elsőfokú Bíróság kibővített első tanácsának elnöke engedélyezte a beavatkozást. A beavatkozók 2003. február 5-én beavatkozási beadványt nyújtottak be az Elsőfokú Bíróság Hivatalához.

19 A feleket a szóbeli előterjesztésükkel és az Elsőfokú Bíróság kérdéseire adott válaszaikkal kapcsolatban a 2004. július 1-jei tárgyaláson meghallgatták. A Bizottság ez alkalommal lemondott arról a kereseti kérelméről, amelyik a keresetnek az elkésettség okán való elfogadhatatlanság miatti elutasítására irányult. Ez bekerült a jegyzőkönyvbe.

20 A felperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg a Határozatot;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

21 A beavatkozók azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– elsődlegesen semmisítse meg a Határozatot;

– másodlagosan semmisítse meg a Határozatot abban a részében, „amelyben az nem írja elő, hogy a támogatások vállalkozásonként 100 000 euró összegig jogszerűek";

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

22 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a keresetet;

– egyrészt kötelezze a felperest a költségek viselésére, másrészt kötelezze a beavatkozókat a saját költségeik és a Bizottságnak a beavatkozásuk miatt felmerült költségeinek a viselésére.

A jogkérdésről

A – *A Határozat teljes megsemmisítésére irányuló kereseti kérelmekről*

23 A Határozat teljes megsemmisítésére irányuló kereseti kérelmének alátámasztására a beavatkozók által támogatott felperes lényegében nyolc jogalapra hivatkozik, amelyek a következők:

– a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtható állami támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatásról szóló, 1997. szeptember 19-i 97/C 283/02 bizottsági közlemény (HL C 283., 2. o., a továbbiakban: iránymutatás) megsértése;

– az EK 88. cikk megsértése;

– a közigazgatási eljárás túlzott időtartama;

– a bizalomvédelem elvének megsértése;

– az EK 253. cikk megsértése;

– a gondosság hiánya;

– az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértése és az iránymutatás megsértése;

– a 659/1999 rendelet 7. cikke (4) bekezdésének megsértése.

24 Ezenkívül a beavatkozók azt kérik az Elsőfokú Bíróságtól „hogy, másodlagosan, nyilvánítsa az EK 241. cikk értelmében alkalmazhatatlannak a jogellenes rendelkezéseket," és lényegében négy további jogalapra hivatkoznak, amelyek a következők:

– a meghallgatáshoz való jog megsértése;

– az EK 87. cikk (2) bekezdése b) pontjának megsértése;

– az EK 158. cikk megsértése és az Amszterdami Szerződés záróokmányához csatolt, a szigeti régiókról szóló 30. sz. nyilatkozat megsértése;

– a mezőgazdasági üzemek modernizálásáról szóló, 1972. április 17-i 72/159/EGK irányelv (HL L 96., 1. o.) és a hegyvidékeken és az egyes kedvezőtlen helyzetű térségekben folytatott gazdálkodásról szóló, 1975. április 28-i 75/268/EGK tanácsi irányelv (HL L 128., 1. o.) megsértése.

25 A jogalapok e két csoportját egymást követően kell megvizsgálni.

1. *A felperes és a beavatkozók közös jogalapjai*

a) Az iránymutatás 4.1. pontja első bekezdésének megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

26 A beavatkozók által támogatott felperes szerint a Bizottság nem tartotta be a szokásos két hónapos határidőt, amely rá nézve az iránymutatás 4.1. pontjának első bekezdése alapján kötelező a kis- és középvállalkozások (KKV) szerkezetátalakítási támogatási programjára vonatkozó tervek ellenőrzési eljárásának megfelelő lefolytatásához.

27 A Bizottság cáfolja ezt a jogalapot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

28 Az iránymutatás 4.1. pontjának első bekezdése megjelöli többek között, hogy a Bizottság „engedélyezi" a KKV-k és az MKV-k megmentését vagy szerkezetátalakítását célzó támogatási programok terveit, és „ezt a teljes körű információk kézhezvételétől számított két hónapos szokásos határidő alatt teszi, kivéve, ha az érintett támogatási programra gyorsított engedélyezési eljárás vonatkozhat, amely esetben a Bizottságnak húsz munkanap áll a rendelkezésére".

29 Ezt a megfogalmazást az állami támogatások ellenőrzése területén a Szerződésben előírt eljárási rendelkezésekkel összefüggésben kell értelmezni. A tájékoztató jellegű szabályok, amelyeket a Bizottság az általa követni kívánt gyakorlat közelebbi meghatározása céljából megállapíthat, nem térhetnek el a Szerződés rendelkezéseitől (a Bíróság 310/85. sz., Deufil kontra Bizottság ügyben 1987. február 24-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 901. o.] 22. pontja és a C-382/99. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2002. június 13-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-5163. o.] 24. pontja).

30 A tagállamok által bevezetni szándékozott új támogatások ellenőrzése céljából az EK 88. cikk egy előzetes vizsgálati szakaszt és egy hivatalos vizsgálati eljárást különböztet meg.

31 Az előzetes vizsgálati szakasznak, amelyről az EK 88. cikk (3) bekezdése rendelkezik, csak az a célja, hogy elegendő mérlegelési és vizsgálati időt biztosítson a Bizottságnak ahhoz, hogy lehetővé tegye számára, hogy előzetes véleményt alakítson ki a számára bejelentett tervekről, hogy eldöntse: azok nem minősülnek támogatásnak, a közös piaccal összeegyeztethetőek, vagy pedig hogy a felmerült kétségek elmélyült vizsgálatot tesznek szükségessé (a Bíróság 120/73. sz. Lorenz-ügyben 1973. december 11-én hozott ítéletének [EBHT 1973., 1471. o.] 3. pontja és a C-204/97. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2001. május 3-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-3175. o.] 34. pontja). Az érintett tagállamoknak a gyors döntéshez fűződő érdekére tekintettel az előzetes vizsgálati szakasz elvileg sürgős jellegű, és ezért a Bizottsághoz benyújtott hiánytalan bejelentés kézhezvételétől számított két hónapos jogvesztő határidő vonatkozik rá (a Bíróság fent hivatkozott Lorenz-ítéletének 4. pontja és a C-334/99. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. január 28-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-1139. o.] 49. és 50. pontja).

32 Az EK 88. cikk (2) bekezdésének első albekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárás elkerülhetetlen, amennyiben a Bizottságnak nincs módja meggyőződni arról az előzetes vizsgálati szakasz végén, hogy egy terv nem minősül támogatásnak, vagy jóllehet támogatásnak minősül, a közös piaccal összeegyeztethető. A vizsgálati eljárás tehát egyrészt arra irányul, hogy a Bizottság számára lehetővé tegye, hogy a végső határozat meghozatala előtt teljes körűen tájékozódjék – ahogyan az a kötelezettsége – az ügy adatainak összességéről és valamennyi szükséges véleményről –, másrészt

hogy az esetlegesen érdekelt harmadik személyek jogait megvédje, és lehetőséget adjon a meghallgatásukra (a Bíróság 84/82. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1984. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 1984., I-1451. o.] 13. pontja, a 323/82. sz., Intermills kontra Bizottság ügyben 1984. november 14-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 3809. o.] 17. pontja és a Portugália kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 33. pontja).

33 Ebből az következik, hogy a valamely KKV szerkezetátalakítását célzó támogatási program tervét a Bizottság az iránymutatás 4.1. pontjának első bekezdésében említett határidőn belül csak akkor engedélyezheti, ha a „szokásos két hónapos" határidőn belül, azaz az előzetes vizsgálatra a részére biztosított határidőben úgy értékeli, hogy az előírt intézkedések nem minősülnek támogatásnak, vagy olyan támogatásnak minősülnek, amelynek a közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban nem merül fel kétség. Amennyiben azonban a Bizottság nem képes ilyen következtetésre jutni, hivatalos vizsgálati eljárást kell indítania.

34 Ezt az értelmezést egyébként megerősíti, hogy a 20 munkanapos határidőt hogyan szabályozza a [KKV-kre vonatkozó] támogatási programokkal kapcsolatos gyorsított engedélyezési eljárásról és a fennálló programok módosításáról szóló, az iránymutatás által hivatkozott 1992. július 2-i 92/C 213/03. sz. bizottsági közlemény (HL C 213., 10. o.). E közlemény második és utolsó albekezdésének szövegéből kitűnik, hogy még abban az esetben is, ha a támogatási program terve megfelel a 20 munkanapos határidő valamennyi feltételének, a Bizottság csak „elvileg" vállalja, hogy e határidőt követően nem emel kifogást, és így megtartja teljes „döntéshozatali" hatáskörét, azaz az adott esetben hivatalos vizsgálati eljárást indíthat, és ennek alapján végső – megengedő, feltételt megállapító vagy elutasító – határozatot fogadhat el.

35 Mivel az iránymutatás 4.1. pontjának első bekezdése így arra szorítkozik, hogy az iránymutatás az EK 88. cikkben előírt előzetes vizsgálati szakaszra irányadó, a Bíróság által értelmezett határidőre utal, el kell utasítani az önállónak tekintett jelen jogalapot, és meg kell vizsgálni az e rendelkezés megsértésére alapított jogalapot.

b) Az EK 88. cikk megsértésére alapított jogalap

A felek érvei

36 A felperes szerint a Bizottság a kiegészítő információk iránti kérelmeit rangsorolta, azok csoportosítása helyett, és ezért nem tett eleget az EK 88. cikk (3) bekezdésében előírt előzetes vizsgálati szakasz céljának, amely szakasz sürgős jellegű, különösen amikor a terv, mint a jelen esetben, nehéz helyzetben lévő vállalkozásokra vonatkozik.

37 A beavatkozók szerint a Bizottság a részére e célból rendelkezésre álló két hónapos határidő leteltét követően határozott az EK 88. cikk (2) bekezdésének első albekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról, és ebből következően a támogatási program létezővé vált.

38 A Bizottság cáfolja ezeket az érveket.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

39 A felperes érveit, amelyek az előzetes vizsgálati szakasz lefolyására vonatkoznak, és a beavatkozók érveit, amelyek a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat beavatkozási feltételeire vonatkoznak, a 659/1999 rendelet hatálybalépését megelőzően kifejlődött elvekre tekintettel kell értékelni. A hatálybalépés 1999. április 16-án történt, amikor a hivatalos vizsgálati eljárás már folyamatban volt.

40 Először is, amint az előző érv vizsgálata során felidézésre került, az előzetes vizsgálati szakaszra két hónapos jogvesztő határidő vonatkozik, amelyet a teljes bejelentés Bizottság általi kézhezvételétől kell számítani. A bejelentés teljességéhez elegendő, ha a bejelentés – eredeti formájában vagy a Bizottság kérdéseire adott válaszokat követően – elegendő információt tartalmaz ahhoz, hogy a Bizottság előzetes véleményt alakíthasson ki a bejelentett terv összeegyeztethetőségéről (a Bíróság C-99/98. sz., Ausztria kontra Bizottság ügyben 2001. február 15-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-1101. o.] 56. pontja).

41 Ebből az következik, hogy a Bizottság nem akadályozhatta meg a két hónapos határidő elkezdődését olyan információk igénylésével, amelyek nem szükségesek az előzetes vélemény kialakításához (az Ausztria kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 40. pontban hivatkozott ítélet 61–65. pontja), azonban az EK 88. cikk (3) bekezdése céljának megfelelően joggal kezdhet az érintett állammal párbeszédbe azért, hogy lehetővé tegye a bejelentés kiegészítését, amennyiben abban nem szerepelnek a szükséges információk (a Bíróság 91/83. és 127/83. sz., Heineken Brouwerijen egyesített ügyekben 1984. október 9-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 3435. o.] 17. és 18. pontja; a C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-307. o.] 27. és 28. pontja és a C-15/98. és C-105/99. sz., Olaszország és Sardegna Lines kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. október 19-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-8855. o.] 44. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-73/98. sz., Prayon-Rupel kontra Bizottság ügyben 2001. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-867. o.] 99. pontja).

42 A jelen esetben az olasz hatóságok 1998. január 15-i eredeti bejelentésének kézhezvételét követően a Bizottság úgy ítélte meg, hogy nem áll rendelkezésére valamennyi szükséges tény, hogy az előzetes véleményét kialakítsa. Az 1998. március 9-i faxüzenetében azt kérte az Olasz Köztársaságtól, hogy négy héten belül közölje vele a kiegészítő információk első sorozatát. 1998. június 4-én képviselői találkoztak a felperes képviselőivel. Az 1998. június 19-i faxüzenetében a Bizottság arra kérte az olasz hatóságokat, hogy az e találkozó alkalmával nyújtott felvilágosításokat írásban erősítsék meg, és négy héten belül közöljék vele az 1998. március 9-én kért információkat. A felperes ezekre a levelekre 1998. augusztus 27-i levelében válaszolt, amelyet az olasz hatóságok szeptember 10-én küldtek el a Bizottság részére, és amelyet ez utóbbi szeptember 15-én kapott meg. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy

még mindig nem rendelkezik a szükséges tényekkel. 1998. október 19-i faxüzenetében azt kérte az Olasz Köztársaságtól, hogy négy héten belül közölje vele a kiegészítő információk második sorozatát. A felperes erre a kérésre 1998. november 12-i levelével válaszolt, amelyet az olasz hatóságok 1998. november 16-án küldtek el a Bizottság részére, és amelyet ez utóbbi november 19-én kapott meg.

43 A kezdeti bejelentés Bizottság általi kézhezvételétől a bejelentés hiánytalanná válásáig tehát több mint tíz hónap telt el.

44 Az ezen alkalommal történt levélváltás vizsgálatából megállapítható, hogy a kezdeti bejelentés, amely öt oldalból állt, az Olasz Köztársaság által előirányzott szerkezetátalakítási támogatási program tervének csak hiányos és pontatlan leírását tartalmazta, nevezetesen annak támogathatósági feltételeit, azokat az intézkedéseket, amelyeknek szerepelniük kell az egyes támogatható vállalkozások által bemutatott szerkezetátalakítási tervben, továbbá a részükre nyújtható egyedi támogatásokat. Általános szabályokkal továbbá lehetővé tette megmentési támogatások nyújtását. Az olasz hatóságok végül lemondtak e támogatás nyújtásáról, de erről a Bizottságot csak az 1998. szeptember 10-én elküldött levélben tájékoztatták.

45 Ezt követően 1998. június 19-i és október 19-i levelében a Bizottság feltett ugyan néhány új vagy kiegészítő kérdést, és megismételte az 1998. március 9-i kérdéseket is, amelyekre csak az 1998. szeptember 10-én elküldött levélben kapott választ. Többek között megismételte azt a kérését, amely a bejelentésből hiányzó gazdasági dokumentáció benyújtására vonatkozott, és amelynek szükségességét az 1998. június 4-i találkozón jelezte. A felperes maga is elismeri, hogy a terv „hatályának és hatásainak tisztázása" érdekében az előzetes vizsgálati eljárás során „a Bizottság és az olasz hatóságok intenzív levélváltást folytattak".

46 A terv kétségkívül jelentős volt, mivel körülbelül 500 vállalkozás nehéz helyzetét szándékozott megoldani – ez a szardíniai üvegházi termesztés hozzávetőleg egynegyede –, és meglehetősen összetett is, mivel olyan támogatási program létrehozására irányult, amely különböző – az esettől függően a regionális hatóságok vagy a kérdéses vállalkozások hitelintézetei által végrehajtandó – pénzügyi intézkedésekből, valamint a vállalkozások javára történő különböző befektetési intézkedésekből állt.

47 E körülmények között egymást követő kérelmeiben az előzetes vélemény kialakításához a Bizottság helyesen próbálta az olasz hatóságoktól a szükséges információt megszerezni. Amikor egy tagállam hiányos vagy pontatlan bejelentést nyújt be, és ezt követően késlekedik a Bizottság által jogosan igényelt kiegészítések és magyarázatok szolgáltatásával, nem lehet megengedni, hogy a tagállamok területi önkormányzatai az ebből következő késedelemre hivatkozhassanak.

48 Másodszor: valamely új támogatásnak létező támogatássá való átalakulása két szükséges és elégséges feltételtől függ, amelyek közül az első az, hogy a Bizottság elmulasztja a hivatalos vizsgálati eljárás kezdeményezését a teljes bejelentés kézhezvételétől számított két hónapos határidőn belül, a második pedig az, hogy az érintett tagállam előzetesen értesíti a Bizottságot tervének végrehajtásáról (a fenti 31. pontban hivatkozott Lorenz-ítélet 4. és 6. pontja és az Ausztria kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 40. pontban hivatkozott ítélet 84. pontja).

49 A jelen esetben elegendő azt megállapítani, hogy az Olasz Köztársaság a végrehajtásról semmilyen előzetes értesítést nem közölt a Bizottsággal, így a terv létező támogatási programmá alakulásának két feltétele közül az egyik hiányzott, ennélfogva a terv új támogatás maradt, ebből következően a Bizottság joggal dönthetett a tárgyban a hivatalos vizsgálati eljárás kezdeményezéséről (ebben az értelemben lásd az Elsőfokú Bíróság T-187/99. sz., Agrana Zucker und Stärke kontra Bizottság ügyben 2001. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1587. o.] 39. pontját).

50 Ennélfogva a jogalapot egészében el kell utasítani.

c) A közigazgatási eljárás túlzott időtartamára alapított jogalapról

A felek érvei

51 Mivel úgy vélte, hogy a közigazgatási eljárás időtartama túlzott, a felperes – a beavatkozók által támogatva – az ésszerű határidő be nem tartására és a jogbiztonság alapvető követelményének megsértésére hivatkozik.

52 A Bizottság cáfolja ezt a jogalapot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

53 Az ésszerű határidő valamely közigazgatási eljárás lefolytatása során történő betartása a közösségi jog általános elve (az Elsőfokú Bíróság T-190/00. sz., Regione Siciliana kontra Bizottság ügyben 2003. november 27-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5015. o.] 136. pontja). Ezenkívül a jogbiztonság alapvető követelménye alapján, amely szerint a Bizottság nem késlekedhet határozatlan ideig hatáskörének gyakorlásával, a bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a közigazgatási eljárás lefolyásából lehet-e a Bizottság túlzottan késedelmes cselekvésére következtetni (a Bíróság C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-7869. o.] 140. és 141. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-109/01. sz., Fleuren Compost kontra Bizottság ügyben 2004. január 14-én hozott ítéletének [EBHT 2004., II-127. o.] 145–147. pontja).

54 A jelen esetben a fenti 42. pontban leírt előzetes vizsgálati szakasz lefolyásából kitűnik, hogy több mint tizenkét hónap telt el a Bizottság kezdeti értesítése (1995. január 15.) és a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról értesítő levélnek Olasz Köztársaság általi kézhezvétele (1999. február 4.) között.

55 Mindazonáltal ezen időből több mint nyolc hónap 1998. március 9-e, az első kiegészítő információk iránti kérelemnek az Olasz Köztársaságnak való elküldése és 1999. november 19-e, az igényelt információk megérkezése között telt el. Beadványában a felperes elismerte, hogy az időközbeni levélváltás lehetővé tette a terv tartalmának és hatályának tisztázását. A tárgyaláson elismerte, hogy e levélváltás időbeli elnyúlásának magyarázata jelentős részben a Bizottság által feltett kérdésekre adott válaszok késedelmes és hiányos jellegében keresendő. Ezen tények és a 44–46. pontban leírt körülmények alapján nem állapítható meg, hogy az előzetes vizsgálati szakasz ésszerűtlen ideig tartott, és az sem, hogy a Bizottság túlzottan késedelmes módon járt el.

56 A hivatalos vizsgálati eljárást az 1999. április 16-i hatálybalépése óta a 659/1999 rendelet szabályozza, amely az eljárásra 18 hónapos tájékoztató jellegű határidőt ír elő, amely a rendelet 7. cikkének (6) bekezdése alapján a Bizottság és az érintett tagállam közös megállapodásával meghosszabbítható. Ez a rendelet a hatálybalépésétől a Bizottság előtt folyamatban lévő valamennyi közigazgatási eljárásra vonatkozik, kivéve azokat, amelyekre különleges hatálybalépési szabályok vannak előírva (az Elsőfokú Bíróság T-369/00. sz., Département du Loiret kontra Bizottság ügyben 2003. április 10-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-1789. o.] 50. és 51. pontja). Ez a rendelkezés tehát alkalmazható a jelen esetben.

57 Mivel a 659/1999 rendelet 7. cikkének (6) bekezdésében előírt 18 hónapos határidő csak tájékoztató jellegű jellegű, meg kell vizsgálni, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás

lefolyásából kitűnik-e, hogy a Bizottság nem tartott be egy ésszerű határidőt, vagy túlzott késedelemmel járt el. A hivatalos vizsgálati eljárás a következő időrendben folyt le:

– 1999. február 4: az Olasz Köztársaság kézhez veszi a Bizottság 1999. február 1-jei levelét, amelyben a Bizottság közli a hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozatát, és felkéri a tagállamot, hogy egy hónapon belül tegye meg észrevételeit;

– 1999. június 15: a Bizottság kézhez veszi az Olasz Köztársaság észrevételeit;

– 1999. július 3: az észrevételek benyújtására való felkérésről szóló 1999/C 187/02. sz. bizottsági közlemény (HL C 187., 2. o.) közzététele;

– 1999. december 7: a Bizottság elküldi és az Olasz Köztársaság kézhez veszi a kiegészítő információnyújtási kérelmet; az információkat négy héten belül kell közölni;

– 2000. július 4: a Bizottság kézhez veszi az „eljárás lezárási határidejének meghosszabbítására" vonatkozó kérelmet, amelyet az Olasz Köztársaság a felperes kérelmére küldött el;

– 2000. július 11: az 1999. december 7-i kérelemre a Bizottság két hónap halasztást engedélyez az információnyújtási kérelem teljesítésére;

– 2001. február 9: a Bizottság kézhez veszi az 1999. december 7-én kért információkat;

– 2001. szeptember 17: a Bizottsághoz a végső határozatnak a 659/1999 rendelet 7. cikkének (7) bekezdése alapján történő, két hónapos határidőn belüli elfogadására vonatkozó kérelem érkezik, amelyet az Olasz Köztársaság a felperes kérelmére küldött el;

– 2001. november 15: az Olasz Köztársasággal közlik a Határozatot.

58 Ebből az időrendből kitűnik, hogy 17 hónap, azaz a 659/1999 rendelet 7. cikkének (6) bekezdésében előírt 18 hónapos tájékoztató jellegű határidőnél kevesebb telt el a hivatalos vizsgálati eljárás megindítása és az említett határidő meghosszabbítási kérelme között, és összesen 33 hónapos határidő telt el a lezárásáig.

59 Ez utóbbit főként az magyarázza, hogy az Olasz Köztársaság nem tartotta be az észrevételei benyújtására előírt egy hónapos határidőt (a határidőt három és fél hónappal lépte túl), a Bizottság kiegészítő információnyújtási kérelmének teljesítésére előírt négyhetes határidőt (a határidőt hat és fél hónappal lépte túl a meghosszabbítási kérelemig), valamint az említett információk összeállítására és közlésére engedélyezett két hónapos hosszabbítást (a határidőt közel öt hónappal késte le). Igaz, hogy az Olasz Köztársaságnak érdeke fűződött e határidők betartásához, de ez nem volt kötelessége; a magatartása miatt eltelt idő azonban felróható neki (ebben az értelemben lásd a C-305/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-1603. o.] 30. pontját és a Regione Siciliana kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 53. pontban hivatkozott ítélet 138. pontját).

60 Ezenkívül noha az Olasz Köztársaság által benyújtott észrevételek kézhezvétele (1999. június 15.) és a kiegészítő felvilágosítások iránti kérelem Bizottság általi elküldése (1999. december 7.) között eltelt hat hónapos időtartam, illetve az e felvilágosítások kézhezvétele (2001. február 9.) és a Határozat elfogadása (2001. november 13.) között eltelt kilenc hónapos időtartam jelentősnek tűnik, nem tekinthető eltúlzottnak, tekintettel többek között a 46. és az 59. pontban leírt körülményekre és a Bizottságnak a terv közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatban kifejezett kétségeire. A Bizottságnak tehát nem lehet felróni, hogy a túlságosan elhúzta az eljárást.

61 A jogalapot ennélfogva el kell utasítani.

d) A bizalomvédelem elvének megsértésére alapított jogalap

A felek érvei

62 A felperes azt állítja, hogy jogos bizalma fűződött a terv közös piaccal való összeegyeztethetőségéhez, egyrészt a közigazgatási eljárás során az Olasz Köztársaság és a Bizottság közötti jelentős levélváltás miatt, másrészt a közigazgatási eljárás kivételesen hosszú időtartama miatt. A beavatkozók úgy vélik, hogy e jogos bizalmat a Bizottságnak a hivatalos vizsgálati eljárás során megküldött utolsó információnyújtási kérelmeknek az Olasz Köztársaság általi kézhezvételétől számított hét hónapos hallgatása idézte elő.

63 A Bizottság cáfolja ezt a jogalapot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

64 Valamely támogatás szabályosságával kapcsolatos jogos bizalomra elvileg rendkívüli körülmények kivételével csak abban az esetben lehet hivatkozni, ha ezt a támogatást az EK 88. cikkben előírt eljárás betartásával nyújtották (a Bíróság C-5/89. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1990. szeptember 20-án hozott ítéletének [EBHT 1990., I-3437. o.] 14. és 16. pontja).

65 Annak, hogy a támogatást az EK 88. cikkben előírt eljárás betartásával nyújtsák, előfeltétele, hogy ezt a felfüggesztő jellegű eljárást lezárták. Ennek az a következménye, hogy ha a hivatalos vizsgálati eljárást az EK 88. cikk (2) bekezdése első albekezdésének megfelelően indították meg, a 659/1999 rendelet 7. cikkének (1) és (3) bekezdése alapján megengedő határozattal kellett lezárni. Az érintett támogatás szabályosságához fűződő jogos bizalomra elvileg csak akkor lehet így hivatkozni, ha a Bizottság elfogadott ilyen határozatot, és letelt az e határozat elleni keresetindítási határidő (az Elsőfokú Bíróság T-126/99. sz., Graphischer Maschinenbau kontra Bizottság ügyben 2002. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-2427. o.] 42. pontja).

66 A jelen esetben, feltételezve, hogy a felperes – aki nem gazdasági szereplő, hanem a támogatási program tervét elkészítő területi önkormányzat – jogosult a jogos bizalomra hivatkozni, meg kell állapítani, hogy a terv tárgyában soha nem hoztak megengedő határozatot, és a felek által hivatkozott egyetlen tényleges érv sem minősül olyan kivételes körülménynek, amely alapján a felperes azt remélhette volna, még a Határozat meghozatalát megelőzően, hogy a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetőnek ítéli a tervet.

67 Először is: a közigazgatási eljárás során történt levélváltás azon párbeszéd korlátai között maradt, amely lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy megszerezze az Olasz Köztársaságtól az előzetes vélemény kialakításához szükséges információkat (lásd a 41–47. és az 55. pontot), majd a terv piacra gyakorolt hatásainak tárgyában kért kiegészítő információkat (lásd az 59. pontot). Ezenkívül e levelezés elolvasása alapján megállapítható, hogy ezekben a levelekben, amelyeket az Olasz Köztársaság átadott a felperesnek, a Bizottság mindig ügyelt arra, hogy kifejezze a terv egyes vonatkozásaival kapcsolatos komoly kétségeit, és fenntartsa a végső álláspontját; erre egyébként a tárgyaláson emlékeztetett anélkül, hogy azt a felperes vagy a beavatkozók vitatták volna.

68 Másodszor: a közigazgatási eljárás nem húzódott el ésszerűtlenül, ahogyan az az előző jogalap vizsgálatából kitűnik. Annak időtartama tehát nem nevezhető kivételesnek.

69 Harmadszor: igaz ugyan, hogy az utolsó igényelt felvilágosítás megérkezésétől számított hét hónap alatt a Bizottság hallgatott, amikor az Olasz Köztársaság a 659/1999 rendelet 7. cikkének (7) bekezdése alapján határozathozatalra kérte, de ez a hallgatás nem értelmezhető az intézmény hallgatólagos beleegyezéseként, mivel az ugyanezen rendelet 7. cikkének (1) bekezdése alapján a Bizottság mindig végső határozattal köteles lezárni a hivatalos vizsgálati eljárást.

70 Ennélfogva a jogalapot el kell utasítani.

e) Az EK 253. cikk megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

71 A felperes és a beavatkozók azt állítják, hogy a Határozat sérti az EK 253. cikket, amennyiben a szóban forgó gazdasági ágazat leírása, valamint a tervnek a tagállamok közötti kereskedelemre és a versenyre gyakorolt hatásának vizsgálata vonatkozásában elégtelen indokolást tartalmaz.

72 A Bizottság cáfolja ezt az érvet.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

73 Az indokolásnak az aktus természetéhez kell igazodnia, és egyértelműen ki kell tűnnie belőle a kibocsátó intézmény érvelésének, oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára, hogy megértsék annak alapját, valamint a bíróság számára, hogy ellenőrizze annak megalapozottságát; nem kell azonban közelebbről megjelölnie valamennyi releváns jogi és ténybeli elemet, mivel azt a kérdést, hogy az aktus eleget tesz-e az EK 253. cikknek, megfogalmazása valamint jogi és ténybeli háttere alapján kell megítélni (a Bíróság 2/56. sz., Geitling kontra Főhatóság ügyben 1957. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 1957., 9. és 37. o.] és a C-42/01. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2004. június 22-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-6079. o.] 66. pontja).

74 A Bizottság által az állami támogatások vonatkozásában elfogadott határozatnak többek között az a következménye, hogy ha a támogatás nyújtásának körülményeiből kitűnik, hogy a támogatás jellege érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, a Bizottság köteles ezeket a körülményeket legalább a határozatának indokolásában megemlíteni (a Bíróság 296/82. és 318/82. sz., Hollandia és Leeuwarder Papierwarenfabriek kontra Bizottság egyesített ügyekben 1985. március 13-án hozott ítéletének [EBHT 1985., 809. o.] 24. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3679. o.] 71. pontja).

75 A jelen esetben a (41) preambulumbekezdésében a Határozat kifejti, hogy az előírt támogatások a gyümölcs, a zöldség és a növénytermesztést mozdítják elő. A (8) preambulumbekezdés fényében olvasva, amely felsorolja a gyümölcsök, zöldségek, növények és virágok különböző olyan fajtáit, amelyeket a terv által támogatni kívánt szardíniai MKV-k üvegházban termesztenek, ez a tájékoztatás megfelelően leírja a szóban forgó gazdasági ágazatot.

76 Ezt követően a Határozat – a (41) preambulumbekezdésében – számadatokat mutat be annak alátámasztására, hogy Olaszország az Európai Unió fő zöldségtermelője, és hogy az országon belül Szardínia fontos termelési terület. Megemlíti azokat a körülményeket, amelyek miatt a terv érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

77 A Határozat a (43) preambulumbekezdésében megjelöli, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szerkezetátalakítási támogatásai az e vállalkozások strukturális adaptációjához kapcsolódó terheket a nagyobb teljesítményű vállalatokra terhelik, és ösztönzik a támogatásokért folyó versenyt. A Határozat utal az iránymutatás 1.1. és 2.3. pontjára, amelyek ugyanezzel a kérdéssel foglalkoznak. Megemlíti azokat a körülményeket, amelyek miatt a terv a versenyt torzító jellegű, vagy annak torzításával fenyeget.

78 Végül a Határozat (51) és (54) preambulumbekezdése, amelyek a terv összeegyeztethetőségét a verseny szükségtelen torzulása elkerülésének az iránymutatás 3.2.2. pontja ii) alpontjában előírt feltétele alapján értékelik, kiegészítik ezt az indokolást azzal, hogy megemlítik azt a kockázatot, hogy a terv hatására a szóban forgó ágazatban érezhetően növekszik a termelés, és változnak az árak.

79 Úgy tűnik tehát, hogy a Határozat indokolása lehetővé tette annak megértését, hogy melyik volt a szóban forgó ágazat, és hogy a terv milyen hatással járt vagy járhat a tagállamok közötti kereskedelemre és a versenyre.

80 Ennélfogva a jogalapot el kell utasítani.

f) A Bizottság gondosságának hiányára alapított jogalapról

A felek érvei

81 A – beavatkozók által támogatott – felperes kifogásolja, hogy a Bizottság absztrakt módon a terv esetleges hatásainak vizsgálatára szorítkozott. Egy konkrét elemzés ahhoz a következtetéshez vezetett volna – a szardíniai üvegházi termesztés korlátozott gazdasági jelentőségére, a támogatható gazdaságok szerény méretére és az előírt csekély támogatási összegre tekintettel –, hogy az említett terv nem érintette a kereskedelmet, és nem torzította a versenyt, valamint nem fenyegetett annak torzításával.

82 A Bizottság cáfolja ezt a jogalapot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

83 Jóllehet a jogalap egyértelműen a gondosság hiányára vonatkozik, lényegi vizsgálata alapján nyilvánvalóvá válik, hogy lényegében a Határozatra, és nem a Határozat elfogadásának körülményeire vonatkozik. A felperes egyébként megerősítette a tárgyaláson, hogy „a terv összeegyeztethetőségének vizsgálatát illetően a gondosság és a megalapozottság elmulasztására" hivatkozik, amely mulasztás „alapvető hibának" minősül, mert ha a Bizottság „figyelembe vette volna a valós helyzetet", „észlelte volna, hogy teljesen lehetetlen, hogy a terv torzítsa a szabad versenyt".

84 Amennyiben a felperes kifejezetten vitatja a (41) és (43) preambulumbekezdést, amelyek a terv minősítésére vonatkoztak, a jogalapot úgy kell értelmezni, mint amely jogban való tévedésre vonatkozik, amennyiben az EK 87. cikk (1) bekezdése előírja a Bizottságnak, hogy határozza meg a tervnek a tagállamok közötti kereskedelemre és a versenyre gyakorolt tényleges hatását, illetve mérlegelési hibára, amennyiben az EK 87. cikk (1) bekezdésének a tagállamok közötti kereskedelemre és a versenyre vonatkozó alkalmazási feltételei a jelen esetben hiányoztak.

85 A Bizottság nem köteles a meghatározni a támogatási terv vagy támogatási program valós és tényleges hatását, csak azt kell megvizsgálnia, hogy ez a terv alkalmas-e a tagállamok közötti kereskedelem érintésére, a verseny torzítására vagy az azzal való fenyegetésre (a Bíróság C-298/00. P. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-4087. o.] 49. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítéletének 44. pontja). A jelen esetben ezért a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor az előző jogalap keretében említett módon megvizsgálta a tervnek a tagállamok közöti kereskedelemre és a versenyre gyakorolt hatásait.

86 Sem a tervezett támogatás viszonylag csekély összege, sem a támogatható vállalkozások szerény mérete nem zárja ki önmagában, hogy a támogatási program terve alkalmas legyen a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására, a verseny torzítására vagy a verseny torzításával való fenyegetésre (a Bíróság 730/79. sz., Philip Morris kontra Bizottság ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 1980., 2671. o.] 11. és 12. pontja; a C-142/87. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1990. március 21-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-959. o.] 43. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítéletének 53. pontja). Ugyanez vonatkozik a szóban forgó gazdasági ágazat korlátozott jelentőségére (a Bíróság C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-7747. o.] 82. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítéletének 60. pontja).

87 Más tényeket is figyelembe lehet venni, mint például azt, ha az a gazdasági ágazat, amelyben a támogatható vállalkozások működnek, különösen ki van téve a versenynek (a Bíróság 259/85. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1987. november 11-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 4393. o.] 24. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítéletének 54. pontja). Márpedig a mezőgazdasági ágazat és különösen a gyümölcs- és zöldségágazat intenzív versenynek van kitéve. A szerkezete – amelyet a szerény méretű piaci szereplők nagyszámú jelenléte jellemez – olyan, hogy a nagy részük számára nyitva álló támogatási program bevezetése, mint a jelen esetben, hatással lehet a versenyre, még ha az e program alapján nyújtott egyedi támogatások csekély összegűek is (a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítélet 57. pontja). A felperes és a beavatkozók által hivatkozott érvek önmagukban tehát nem teszik lehetővé ezzel kapcsolatban mérlegelési hiba megállapítását.

88 A jogalapot ebből a szempontból ezért el kell utasítani.

89 Amennyiben a felperes megjelöli, hogy vitatja a tervnek az EK 87. cikk (3) bekezdésének e) pontjával való összeegyeztethetőségére vonatkozó mérlegelést, a jogalapot úgy kell értelmezni, hogy nyilvánvaló mérlegelési hibára vonatkozik, mivel a terv nem változtatta meg a kereskedelem feltételeit a közös érdekkel ellentétesen. E

rendelkezés alkalmazása feltételezi az állami intézkedésnek a tagállamok közötti kereskedelemre és a versenyre gyakorolt hatásának a figyelembevételét is (a Bíróság C-169/95. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1997. január 14-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-135. o.] 20. pontja), ahogy azt egyébként az iránymutatás a 2.4. pontjának második bekezdésében és a 3.2.2. pontjának ii) alpontjában felidézi.

90 Ebből a szemszögből ez a jogalap egybemosódik a következővel, e kettő tehát együttesen kerül megvizsgálásra.

g) Az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjára és az iránymutatás megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

91 A beavatkozók által támogatott felperes szerint a terv közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálatában, amelyet az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatásra vonatkozó EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja és az iránymutatás alapján végeztek el, jogban való tévedés és nyilvánvaló mérlegelési hiba fordul elő.

92 A beavatkozók álláspontja szerint a Bizottság megsértette az iránymutatás 3.2.3., 3.2.4. és 3.2.5. pontját.

93 A Bizottság úgy véli, hogy valamennyi érvet el kell utasítani.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

94 A Bizottság az EK 87. cikk (3) bekezdése alapján széles mérlegelési jogkört élvez (a Philip Morris kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 86. pontban hivatkozott ítélet 17. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítélet 83. pontja).

95 Ennek megfelelően elfogadhat tájékoztató jellegű szabályokat, mint amilyen a jelen esetben alkalmazható iránymutatás, amennyiben ezek a szabályok nem térnek el a Szerződés rendelkezéseitől. Amennyiben a Bizottság ilyen jogi aktust fogad el, az kötelezi őt (a Deufil kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 29. pontban hivatkozott ítélet 22. pontja, a Bíróság C-313/90. sz., CIRFS és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 24-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-1125. o.] 36. pontja és a Hollandia kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 29. pontban hivatkozott ítélet 24. pontja).

96 A bíróság hatáskörébe tartozik tehát annak vizsgálata, hogy a Bizottság betartotta-e az elfogadott szabályokat (az Elsőfokú Bíróság T-35/99. sz., Keller és Keller Meccanica kontra Bizottság ügyben 2002. január 30-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-261. o.] 77. pontja).

97 Mivel a Bizottságra ruházott széles mérlegelési jogkör – amelyet a Bizottság által elfogadott tájékoztató jellegű szabályok adott esetben pontosan kifejtenek – összetett, közösségi kontextusban elvégzendő gazdasági és társadalmi értékeléssel jár, a bíróság korlátozott felülvizsgálatot gyakorol felette. A felülvizsgálat az eljárási szabályok és az indokolási kötelezettség betartásának, a tények pontosságának felülvizsgálatára, valamint a nyilvánvaló mérlegelési hiba és a hatáskörrel való visszaélés hiányának felülvizsgálatára korlátozódik (a Philip Morris kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 86. pontban hivatkozott ítélet 24. pontja; a Bíróság C-56/93. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1996. február 29-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-723. o.] 11. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-110/97. sz., Kneissl Dachstein kontra Bizottság ügyben 1999. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 1999., II-2881. o.] 46. pontja).

98 A felperesek és a beavatkozók ebben az összefüggésben először a terv átfogó értékelését kritizálják (a Határozat (45) preambulumbekezdése), másodszor az iránymutatás 2.1. pontja első albekezdésének szempontjából a nehéz helyzetben lévő vállalkozás tervben szereplő meghatározásának értékelését (a Határozat (46) preambulumbekezdése), harmadszor a terv összeegyeztethetősége értékelésének hiányát az iránymutatás 3.2.3., 3.2.4. és 3.2.5. pontjaiban rögzített különleges szabályok szempontjából, negyedszer pedig a tervnek az iránymutatás 3.2.2. pontjában rögzített általános szabályok szempontjából történő értékelését (a Határozat (48)–(58) preambulumbekezdése).

– A terv átfogó értékeléséről

99 A felperes szerint a Bizottság a Határozatot nem alapozhatta arra a tényre, hogy az Olasz Köztársaság által bejelentett szerkezetátalakítási támogatási program végrehajtása a tervben előírt intézkedések automatikussága miatt azzal a kockázattal járt volna, hogy olyan MKV-k részére nyújtsanak egyéni támogatásokat, amelyek nincsenek nehéz helyzetben, és ennélfogva nem támogathatók.

100 Ez az érv először annak vizsgálatához vezet, hogy a Bizottság indokolhatja-e ezzel azt a határozatát, amely a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szerkezetátalakítási támogatási programjának tervét a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítja, és másodszor annak értékeléséhez, hogy a Bizottság indokolhatta-e ezzel a jelen esetben a Határozatot.

101 A Bizottság az EK 87. cikk (3) bekezdése alapján az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt eljárás végén feltételt megállapító vagy megengedő határozattal a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilváníthatja egy támogatási program tervét. Az érintett tagállamnak így az e program alapján nyújtott egyedi támogatásokat nem kell bejelentenie a Bizottság számára, kivéve adott esetben, ha a Bizottság ebben a tárgyban kötelezettségeket vagy feltételeket állapít meg. A Bizottság a tárgyban széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik (a Bíróság C-47/91. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1994. október 5-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4635. o.]

21. pontja és a C-321/99. P. sz., ARAP és társai kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-4287. o.] 72. pontja).

102 Az ilyen terv minősítése és közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése során a Bizottság a terv azon általános jellemzőire korlátozhatja a vizsgálatát, amelyek a hiánytalan bejelentésből következnek, és nem köteles megvizsgálni a terv alkalmazásának minden egyes esetét (a Bíróság 248/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. október 14-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 4003. o.] 18. pontja, a C-75/97. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1999. június 17-én hozott ítéletének [EBHT 1999., I-3671. o.] 48. pontja; az Olaszország és Sardegna Lines kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 41. pontban hivatkozott ítélet 51. pontja; a C-351/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 26-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-8031. o.] 67. pontja és a C-278/00. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3997. o.] 24. pontja).

103 Az érintett tagállam azon lehetősége, hogy bejelenti a támogatási program tervét, és amikor a Bizottság azt az általános jellemzők vizsgálatát követően jóváhagyta, mentesül az annak alapján nyújtott egyedi támogatások bejelentése alól – figyelemmel adott esetben az e tekintetben megállapított feltételekre és kötelezettségekre –, nem teszi lehetővé, ahogyan azt a Bizottság helyesen állítja, olyan egyedi támogatások nyújtását, amelyeket, amennyiben egyedileg jelentenék be őket, összeegyeztethetetlennek nyilvánítanának, mert ez megfosztaná hatályától a támogatások összeegyeztethetetlenségének az EK 87. cikkben kimondott elvét. Nem eredményezheti például olyan egyedi támogatások nyújtását, amelyek bár megfelelnek az EK 87. cikk (3) bekezdésének a)–d) pontjában szereplő célok valamelyikének, nem szükségesek e cél eléréséhez (a Philip Morris kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 86. pontban hivatkozott ítélet 17. pontja, az Agrana Zucker und Stärke kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 49. pontban hivatkozott ítélet 74. pontja és a Graphischer Maschinenbau kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 65. pontban hivatkozott ítélet 34. pontja).

104 A Bizottságnak tehát ellenőriznie kell, hogy a támogatási programok általa vizsgált terveit úgy alakították-e ki, hogy azok biztosítsák, hogy a rendelkezéseik szerint nyújtandó támogatásokat a ténylegesen támogatható vállalkozások számára tartják fenn.

105 Amennyiben bebizonyosodik, hogy ez nem így van, a Bizottság széles mérlegelési jogkörében eljárva ezt figyelembe veszi, és amennyiben a birtokában lévő információk lehetővé teszik, eldönti, hogy célszerű-e feltételt megállapító vagy elutasító határozatot hozni (ebben az értelemben lásd a Spanyolország kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 102. pontban hivatkozott ítélet 87. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-9/98. sz., Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie kontra Bizottság ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-3367. o.] 116. pontját).

106 A jelen esetben az a kérdés, hogy a Bizottság vélhette-e, hogy nem ez volt a helyzet, a nehéz helyzetben lévő vállalkozás tervben szereplő meghatározása megfelelő jellegének kérdéséhez kapcsolódik, ahogy az a Határozat (46) preambulumbekezdéséből kitűnik. Ezeket tehát együttesen kell megvizsgálni.

– A tervben szereplő nehéz helyzetben lévő vállalkozás meghatározásának értékeléséről, az iránymutatás 2.1. pontjának első bekezdésére tekintettel

107 A felperes és a beavatkozók álláspontja szerint a Határozat (46) preambulumbekezdésében, amely a nehéz helyzetben lévő vállalkozás tervben szereplő meghatározásának értékeléséről szól, jogban való tévedés fordul elő, vagy legalábbis nyilvánvaló mérlegelési hiba. A Bizottság tévedett a jogban, amikor eltért az iránymutatástól, amelynek 2.1. pontjának első bekezdése nem követelte meg, hogy ezt a meghatározást olyan szempontokra alapozzák, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a szerkezetátalakítási támogatást igénylő vállalkozások helyzete valóban súlyosabbá vált-e. A Bizottság mindenesetre nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor nem állapította meg, hogy a tervben szereplő szempontok megfelelőek annak megállapításához, hogy az érdekelt vállalkozások olyan gazdasági helyzetben vannak, amely igazolja a szerkezetátalakítási támogatás nyújtását, annak ellenére, hogy e helyzet a referenciaidőszak végére esetleg javul.

108 Az iránymutatás 2.1. pontjának első bekezdése közelebbről meghatározza, hogy a Bizottság azt a vállalkozást ítéli nehéz helyzetben lévőnek, amelyik nem képes a saját helyreállását a saját forrásaiból, a részvényeseitől szerzett eszközökből vagy kölcsönből biztosítani. Különböző olyan tendenciamutatókat ír le, amelyek lehetővé teszik a vállalkozás helyzete súlyosbodásának mérését; ezekhez különböző pontos mutatók járulnak, amelyek lehetővé teszik annak mérését, hogy ez a helyzet bizonyos esetekben mennyire súlyos.

109 E pont megfogalmazásából kitűnik, hogy a Bizottság nem tért el az iránymutatástól, amikor a jelen esetben a meghatározás értékelését megelőzően felhívta a figyelmet arra, hogy általában jelentőséget tulajdonít azon mutatóknak, amelyek a szerkezetátalakítási támogatásra kijelölt vállalkozások által elszenvedett nehézségek fokozatos súlyosbodását tanúsítják. A jogban való tévedésre vonatkozó érvet ebben a tekintetben tehát el kell utasítani.

110 A Határozat (46) preambulumbekezdéséből kiderül, hogy a Bizottság annak alátámasztására, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalkozás olasz hatóságok által választott meghatározása alapján kételkedett a terv a közös piaccal való összeegyeztethetőségében, lényegében azt állította, hogy a használt szempontok nem relevánsak és nem megbízhatóak, mivel egy átlagra alapozták őket.

111 Az iránymutatás 2.1. pontja első bekezdésének megfogalmazásából arra lehet következtetni, hogy a Bizottság által a tendenciamutatóknak tulajdonított jelentőség nem teszi szükségképpen irrelevánssá a más típusú – így a tervben szereplő, átlagra alapozott – mutatókat. Az ilyen mutatók azonban csak akkor lehetnek relevánsak, ha lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a támogatható vállalkozások ténylegesen és bizonyítottan nehézségekkel küzdenek. Ennek hiányában a támogatások nem tekinthetők úgy, mint amelyek szükségesek e vállalkozások számára, illetve az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjában említett célok eléréséhez.

112 A jelen esetben nem tekinthető nyilvánvalóan tévesnek az a megállapítás, hogy a választott szempontok nem teszik lehetővé annak biztosítását, hogy a támogatási programhoz való hozzáférés az iránymutatás 2.1. pontja első bekezdésének értelmében a nehéz helyzetben levő vállalkozásoknak van fenntartva. A felperes és a beavatkozók állításait ebben a tekintetben egyetlen olyan tény sem támasztja alá, amely alapján ebben a kérdésben nyilvánvaló mérlegelési hibára lehetne következtetni.

– Az iránymutatás 3.2.3., 3.2.4. és 3.2.5. pontjában szereplő szabályok alkalmazásának elmaradásáról

113 Az iránymutatás 3.2.3., 3.2.4. és 3.2.5. pontjában szereplő szabályok, amelyekkel kapcsolatban a beavatkozók azt róják fel a Bizottságnak, hogy az nem alkalmazta őket, „különleges rendelkezéseknek" minősülnek, amelyek fenntartásával – ahogy a 3.2.2. pont az első bekezdésében feltünteti – azon „általános feltételek" alkalmazandók, amelyeket az említett iránymutatás 3.2.2. pontja sorol fel.

114 Először: a beavatkozók úgy vélik, hogy amennyiben a Bizottság tudomásul vette az ágazatbeli túlkapacitás hiányát, és lemondott a kapacitás csökkentésének igényléséről (a Határozat (53) preambulumbekezdése), úgy kellett volna határoznia, hogy a terv megfelel az iránymutatás 3.2.3. pontjának, következésképpen összeegyeztethető a közös piaccal.

115 Az iránymutatás 2.4. pontjának második bekezdése többek között kimondja, hogy amikor a szerkezetátalakítási támogatás tervével érintett vállalkozások támogatott régióban helyezkednek el, a Bizottság figyelembe veszi az EK 87. cikk (3) bekezdésének a) és c) pontjában említett regionális rendszer megfontolásait, az iránymutatás 3.2.3. pontjában megjelölt módon. Ez utóbbi, amelynek címe „A támogatott térségek szerkezetátalakítási támogatásaira alkalmazandó különös feltételek", többek között azt tartalmazza, hogy amikor egy nehéz helyzetben lévő vállalkozás szerkezetátalakítási támogatási programjának terve támogatott vagy hátrányos helyzetű térséget

érint, a Bizottság köteles ezt figyelembe venni, és ebből a célból a szóban forgó ágazat strukturális túlkapacitási helyzetének fennállása ellenére jogosult rugalmasan alkalmazni az iránymutatás kapacitáscsökkentésre vonatkozó szabályát, amennyiben ezt a regionális fejlesztés szükségletei indokolják.

116 Ebből azonban egyáltalán nem következik, hogy amikor az új támogatás terve által érintett ágazat túlkapacitástól mentesnek tűnik, és a Bizottság ennek következtében lemond a támogatható vállalkozások kapacitáscsökkentésre való kötelezéséről, ezt a tervet ezért a közös piaccal összeegyeztethetőnek kellene tekinteni.

117 Ellenkezőleg, a tervnek továbbra is meg kell felelnie az iránymutatás 3.2.1. pontjában megfogalmazott elvnek, amely szerint új szerkezetátalakítási támogatási terv csak akkor engedélyezhető, ha bebizonyosodik, hogy a terv a Közösség érdekében áll, és így eleget tesz az életképesség visszanyerése, a verseny szükségtelen torzulásának megelőzése és az arányosság feltételeinek, amelyeket az iránymutatás 3.2.2. pontja sorol fel. Bár a Bizottság ebben a tárgyban lehet „kevésbé szigorú", nem mutatkozhat – az iránymutatás 3.2.3. pontjának megfogalmazása szerint – „teljesen engedékenynek" (az Elsőfokú Bíróság T-152/99. sz., HAMSA kontra Bizottság ügyben 2002. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-3049. o.] 114. pontja).

118 A jelen esetben az a megállapítás, amely szerint nem úgy tűnt, hogy a szardíniai üvegházi termesztés túlkapacitástól szenved, nem kötelezte tehát a Bizottságot arra, hogy a terv összeegyeztethetőségére következtessen. Ennélfogva a jogban való tévedésre vonatkozó érv ebben a kérdésben nem megalapozott.

119 Másodszor: a beavatkozók álláspontja szerint amennyiben a terv alapján támogatható valamennyi vállalkozás MKV, a Bizottságnak az iránymutatás 3.2.4. pontját kellett volna alkalmaznia.

120 Az iránymutatás 1.2. pontja azt tartalmazza, hogy a szerkezetátalakítási támogatások bizonyos körülmények között igazolhatóak, többek között „mivel általánosabb gazdasági szempontból kell figyelembe venni azt a jótékony szerepet, amelyet a [KKV] játszik, valamint az e vállalkozások és az [MKV] különleges igényeit". Ugyanezen iránymutatásnak „A [KKV] szerkezetátalakítási támogatások" című 3.2.4. pontja többek között kimondja, hogy a „[KKV] jelenlétében a Bizottság nem fogja megkövetelni, hogy a szerkezetátalakítási támogatás ugyanazon szigorú feltételeknek feleljen meg, mint amelyeket a nagyvállalatok esetében alkalmaznak, különösen a kapacitáscsökkentést és a jelentési kötelezettséget illetően".

121 Ebből az következik, hogy a Bizottság köteles az iránymutatás 3.2.2. pontjában rögzített szabályok rugalmas alkalmazására, amikor a nehéz helyzetben lévő KKV vagy MKV olyan szerkezetátalakítási támogatási tervének a közös piaccal való összeegyeztethetőségét vizsgálja, mint amilyen a szóban forgó terv. A kérdéses szabályok tehát – jóllehet rugalmasan – alkalmazhatók maradnak.

122 Ennélfogva azt, hogy a Bizottság az MKV-k jótékony gazdasági szerepére és különleges szükségleteire tekintettel, rugalmasan alkalmazta-e ezeket a szabályokat, azon megfontolások megalapozottságának értékelése keretében kell eldönteni, amelyek alapján a Bizottságot arra a következtetésre jutott, hogy a terv nem felel meg ezeknek a szabályoknak (lásd a 141. pontot).

123 Harmadszor: a beavatkozók azt állítják, hogy a Bizottság azzal a – szerintük hatástalan – indokkal, hogy az olasz hatóságok nem kérték a terv alkalmazását, nem utasíthatta vissza, hogy a tervet összeegyeztethetőnek értékelje az iránymutatás 3.2.5. pontja alapján.

124 Az iránymutatás 3.2.5. pontjának „Kizárólag a mezőgazdasági ágazat szerkezetátalakítási támogatásaira alkalmazható rendelkezések" című bevezető bekezdése kifejti:

„A mezőgazdasági ágazat gazdasági szereplői esetében a Bizottság az érintett tagállam kérelmére és [az iránymutatás] által előírt általános rendelkezések helyett a kapacitáscsökkentés tárgyában a következő rendelkezéseket alkalmazza [...]".

125 A jelen esetben a Határozat, amelynek a pontossága ezzel kapcsolatban nem vitatott, a (33) és az (52) preambulumbekezdésében megemlíti, hogy az olasz hatóságok sohasem kérték, hogy a Bizottság, amely erre a lehetőségre felhívta a figyelmüket, alkalmazza az iránymutatás a 3.2.5. pontjában rögzített szabályokat. A Bizottságnak tehát nemcsak lehetősége, de kötelessége is volt, hogy az iránymutatás a 3.2.2. pontjában szereplő szabályok alkalmazására szorítkozzék. Ennélfogva a jogban való tévedésre vonatkozó érv ebben a kérdésben nem megalapozott.

– A terv értékeléséről, az iránymutatás 3.2.2. pontjában szereplő szabályokra tekintettel

126 Az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja alapján valamely, nehéz helyzetben lévő vállalkozás szerkezetátalakítási támogatási terve akkor nyilvánítható a közös piaccal összeegyeztethetőnek, ha olyan szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódik, amely a vállalkozás tevékenységének csökkentésére vagy a tevékenység új irányának meghatározására vonatkozik (a Bíróság C-278/92., C-279/92. és C-280/92. sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4103. o.] 67. pontja; a C-17/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-2481. o.] 45. pontja és a Prayon-Rupel kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 41. pontban hivatkozott ítélet 70. pontja).

127 Az iránymutatásnak a fenti követelmény végrehatására vonatkozó 3.2.2. pontja a szerkezetátalakítási tervet három anyagi feltételnek rendeli alá. Az első: a kedvezményezett vállalkozás számára lehetővé kell tennie az életképesség ésszerű határidőn belüli és reális feltételezések alapján történő visszanyerését (a 3.2.2. pont i) alpontja); a második: meg kell akadályoznia a verseny meg nem engedhető torzulását (a 3.2.2. pont ii) alpontja); a harmadik: arányosnak kell lennie a szerkezetátalakítás költségeivel és előnyeivel (a 3.2.2. pont iii) alpontja).

128 Mivel ezek együttes feltételek, bármelyik teljesülésének hiánya elegendő ahhoz, hogy a Bizottság a szerkezetátalakítási támogatás tervét összeegyeztethetetlennek nyilvánítsa (a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott, a fenti 126. pontban hivatkozott ítélet 49. és 50. pontja, a Görögország kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 102. pontban hivatkozott ítélet 100. és 101. pontja és a HAMSA kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 117. pontban hivatkozott ítélet 79. pontja).

129 Ezenkívül az érintett tagállamra hárul, hogy a Bizottsággal való együttműködési kötelezettségének teljesítése érdekében valamennyi olyan adatot a Bizottság rendelkezésére bocsásson, amely lehetővé teszi az intézmény számára azon felmentés feltételei meglétének ellenőrzését, amelyben a tagállam részesülni kíván (a Bíróság C-364/90. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1993. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 1993., I-2097. o.] 20. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítélet 81–85. pontja).

130 Végül, a Bizottság állami támogatások tárgyában hozott határozatának jogszerűségét a bíróságnak azon tények alapján kell megítélnie, amelyek a határozat meghozatalának időpontjában az említett intézmény rendelkezésére álltak vagy állhattak (a Bíróság 234/84. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének [EBHT 1986., 2263. o.] 16. pontja és a C-277/00. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3925. o.] 39. pontja).

131 A jelen esetben az olasz hatóságok egy hozzávetőleg 500 MKV szerkezetátalakítását lehetővé tevő támogatási program tervét jelentették be. Ennek a tervnek kellett biztosítania, hogy az egyedi szerkezetátalakítási tervek, amelyeket az abban részesülni kívánó MKV-k nyújtottak be, betartsák az iránymutatás 3.2.2. pontjában rögzített feltételeket. A Bizottság a Határozat (48)–(58) preambulumbekezdésében úgy ítélte meg, hogy nem ez a helyzet.

132 A felperes és a beavatkozók állítása szerint a terv értékelése – az iránymutatás 3.2.2. pontját tekintve – nyilvánvaló mérlegelési hibákban szenved.

133 „Az életképesség visszanyerése" című 3.2.2. pont i) alpontjából kitűnik, hogy az ott előírt feltétel két követelményt egyesít. Egyrészt az életképesség visszanyerésének elsősorban belső tényezőkön kell alapulnia, tehát csak mellékesen külső tényezőkön, és csak azzal a feltétellel, hogy ez utóbbiak reálisnak tűnnek. Másrészt ésszerű határidőn belül megvalósíthatónak és tartósnak kell tűnnie.

134 E követelmények közül az első esetében a Bizottság a Határozat (49) és (50) preambulumbekezdésében megemlítette, hogy az életképesség visszanyerése többek között két külső tényezőn alapult, amelyek közül az egyik azon a feltételezésen alapult, hogy a bevételek növekedni fognak a promóciós kampányok által feltételezhetően teremtett új piacok hatására, a másik azon a feltételezésen, hogy a bevételeknek nem fognak csökkenni a termelés növekedésének az árakra gyakorolt hatása miatt. Úgy vélte, hogy az első feltételezés nem bizonyított, a második igazolhatatlan, és ráadásul a valóságtól elrugaszkodott.

135 Az olasz hatóságok és a felperes nyilatkozatai szerint a terv „lényegében belső intézkedéseken" alapult, amelyeknek a kedvezményezett vállalkozások termelésének

közel 40%-os arányú növekedéséhez és bevételeik több mint 50%-os emelkedéséhez kellett vezetniük, valamint „nagymértékben" a „helyi termékek iránti növekvő kereslet" külső tényezőjén.

136 A Határozat, amelynek a (49) és (50) preambulumbekezdése erre a külső tényezőre vonatkozik, első ránézésre azt a benyomást keltheti, hogy a Bizottság elmulasztotta a belső tényezőket megvizsgálni. Figyelmesebb olvasáskor azonban kiderül, hogy a Bizottság hallgatólagosan, de szükségszerűen elismerte e tényezők jelentőségét és relevanciáját. Éppen mivel elfogadta annak a lehetőségét, hogy e tényezők lehetővé teszik a kínálat 40%-os növekedését, a Bizottság azt a kérdést fogalmazta meg, hogy kellő kereslet hiányában ez a növekedés nem eredményezheti-e az árak csökkenését, és nem akadályozhatja-e meg ezáltal az életképesség visszanyerését, amelyet éppen biztosítania kellett volna. A Bizottság emiatt igényelt a piac létezésére és a termelés növelésének az árakra gyakorolt hatására vonatkozó gazdasági információkat, amint azt egyébként megerősítette a tárgyaláson, és ezt senki nem is vitatta.

137 Az olasz hatóságok azonban sohasem szolgáltattak pontos információkat a piacokra, és különösen az általuk szervezni szándékozott promóciós kampányokra vonatkozóan, ahogyan ezt a Bizottság számára a közigazgatási eljárás során jelezték. A Bizottság azonban nyilvánvalóan nem alapozhatta értékelését egy egyszerű állításra (lásd értelemszerűen a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 74. pontban hivatkozott ítélet 84. pontját).

138 A tárgyalás során egyébként, amikor erről kérdezték, a felperes elismerte, hogy a promóciós kampány csak „feltételezés" volt.

139 Az olasz hatóságok sohasem szolgáltattak meggyőző információkat a termelés növelésének az árra gyakorolt hatásai tárgyában, amelyeket leírtak a Bizottság számára. A lényeget illetően a 2001. január 26-án kelt levélben benyújtották a

Bizottság által az 1998. június 19-i, az 1998. október 19-i és az 1999. december 7-i levélben kért piactanulmányt. E tanulmány alapján, amely többek között a Cagliari tartományban 1995 és 1997 között az „asztalinak" nevezett paradicsom és a piros paprika árának tendenciózus és viszonylagos növekedését állapítja meg, megjósolható, hogy valamennyi tényező változatlansága esetén e két termék későbbi ára hogyan fejlődött volna e tartományban. Az azonban nyilvánvaló tévedés nélkül megállapítható, hogy nem tartalmaz adatot arról, hogy hogyan fejlődött volna e termékek és más érintett termékek ára Cagliari tartományban és Szardínia fennmaradó részén, figyelembe véve a termelésnek a terv végrehajtásától várt 40%-os növekedését.

140 A felperes a tárgyalás során az erről feltett kérdésre válaszolva egyébként nem vitatta e tanulmány elégtelen jellegét, és annak a magyarázatára szorítkozott, hogy más tényeket kell figyelembe venni, mint például a terv által érintett MKV-k ösztönzésének, ésszerűsítésének és specializációjának célját.

141 Ezt az érvet azonban nem lehet elfogadni. A Bizottság csak pontos és meggyőző adatok birtokában tehet eleget az iránymutatás 3.2.4. pontja szerint rá háruló kötelezettségnek, hogy tanújelét adja a rugalmasságnak, amikor arról határoz, hogy a KKV-kat vagy MKV-kat érintő tervek teljesítik-e az életképesség visszanyerésének az iránymutatás 3.2.4. pontjának i) alpontjában rögzített feltételét.

142 Úgy tűnik tehát, először is, hogy az Olasz Köztársaság a Bizottság ismételt kérései ellenére elmulasztotta azon információk közlését, amelyek lehetővé tették volna a Bizottság számára, hogy meggyőződjék arról, hogy a terv reális feltételezések alapján alkalmas a támogatható MKV-k életképességének helyreállítására, másodszor pedig, hogy ez utóbbinak emiatt nyilvánvaló mérlegelési hiba elkövetése nélkül úgy kellett határoznia, hogy a rendelkezésére álló információk nem teszik lehetővé az ezzel kapcsolatos kétségek eloszlatását.

143 Minthogy nem állapítható meg, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésére álló tények alapján nem lehet olyan következtetésre jutni, hogy a terv teljesíti az életképesség visszanyerésének feltételét, és hogy az iránymutatás 3.2.2. pontjában rögzített feltételek együttes feltételek (lásd a 127. és 128. pontot), és a jogalapot a tervnek az említett pontban felsorolt más feltételek alapján való értékelésére vonatkozó érvek vizsgálata nélkül el kell utasítani (a Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott, a fenti 126. pontban hivatkozott ítélet 50. pontja; a Görögország kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 102. pontban hivatkozott ítélet 101. pontja és a HAMSA kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 117. pontban hivatkozott ítélet 108. pontja).

h) A 659/1999 rendelet 7. cikke (4) bekezdésének megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

144 A beavatkozók által támogatott felperes szerint a Bizottság tévesen elutasító határozatot fogadott el a 659/1999 rendelet 7. cikkének (5) bekezdése alapján, ahelyett hogy az említett rendelet 7. cikkének (4) bekezdése alapján feltételt megállapító határozatot fogadott volna el.

145 A Bizottság cáfolja ezt a jogalapot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

146 A 659/1999 rendelet 7. cikke, amelynek címe „A Bizottság határozata a hivatalos vizsgálati eljárás lezárásáról", többek között elrendeli:

„(1) A[z érintett tagállam általi bejelentés visszavonásának] sérelme nélkül a hivatalos vizsgálati eljárást az e cikk (2)–(5) bekezdése szerinti határozattal zárják le.

[...]

(4) A Bizottság olyan feltételeket határozhat meg megengedő határozatában, amelyek teljesítése esetén egy támogatás a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősül, és olyan kötelezettségeket állapíthat meg, amelyek biztosítják a határozat betartásának ellenőrzését (a továbbiakban: »feltételt megállapító határozat«).

(5) Amennyiben a Bizottság úgy találja, hogy a bejelentett támogatás nem egyeztethető össze a közös piaccal, úgy határoz, hogy a támogatást nem lehet bevezetni (a továbbiakban: »elutasító határozat«).

(6) A (2), (3), (4) és (5) bekezdés alapján hozott határozatokat a 4. cikk (4) bekezdésében felmerült kétségek megszűnését követő legrövidebb időn belül meg kell hozni. A Bizottság a lehető legnagyobb mértékben törekszik arra, hogy az eljárás megkezdésétől számított 18 hónapon belül határozatot hozzon. Ez a határidő a Bizottság és az érintett tagállam közös megállapodásával meghosszabbítható.

(7) A (6) bekezdésben említett határidő lejárta után, illetve ha az érintett tagállam úgy kívánja, a Bizottság két hónapon belül határozatot hoz a rendelkezésére álló információk alapján. Adott esetben, amennyiben a benyújtott információ nem elegendő az összeegyeztethetőség megállapításához, a Bizottság elutasító határozatot hoz".

147 E rendelkezések alkalmazásakor a jelen esetben emlékeztetni kell arra, hogy 2001. szeptember 14-én az Olasz Köztársaság kérte a Bizottságot, hogy fogadjon el határozatot a 659/1999 rendelet 7. cikkének (7) bekezdése alapján, és 2001. november 13-án a Bizottság elfogadta a Határozatot, amelyben lényegében úgy találta, hogy az Olasz Köztársaság által átadott információk nem oszlatják el a terv közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos valamennyi kétségét.

148 Az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértésére és az iránymutatásnak a megsértésére alapított jogalap vizsgálata ahhoz a megállapításhoz vezetett, hogy az a következtetés, hogy a terv nem felelt meg az iránymutatás 3.2.2. pontjának i) alpontjában előírt, az életképesség visszanyerésére vonatkozó feltételnek (a Határozat (49) és (50) preambulumbekezdése), nem tekinthető nyilvánvalóan tévesnek (lásd a 132–142. pontot).

149 Mivel az iránymutatás 3.2.2. pontjában megfogalmazott feltételek együttes feltételek (lásd a 127., 128. és 143. pontot), és mivel az Olasz Köztársaság által szolgáltatott információk nem teszik lehetővé a terv közös piaccal való összeegyeztethetőségének megállapítását, a Bizottság helyesen fogadott el elutasító határozatot a 659/1999 rendelet 7. cikke (7) bekezdésének megfelelően.

150 A jogalapot ennélfogva el kell utasítani.

2. *A beavatkozók egyéb érveiről*

151 A Bíróság alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdése elrendeli, hogy a beavatkozásra vonatkozó kérelemben tett indítványok csak az egyik fél indítványai-

nak támogatására korlátozódhatnak. Az eljárási szabályzat 116. cikkének 4. §-a alapján a beavatkozási beadvány többek között tartalmazza a beavatkozó kérelmeit, amelyek valamelyik fél kérelmeinek a teljes vagy részleges támogatására vagy kérelmei ellen irányulnak, valamint a jogalapot és az érveket, amelyekre a beavatkozó hivatkozik.

152 Ezek a rendelkezések feljogosítják a beavatkozót, hogy önállóan felvessen nemcsak érveket, hanem jogalapokat is, amennyiben azok az egyik fél kérelmének támogatására irányulnak, és nem teljesen idegenek a felperes és az alperes közti jogvita alapját képező megfontolásoktól, hiszen ha azok lennének, az már a jogvita tárgyának megváltozását eredményezné (lásd a Bíróság 30/59. sz., De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság ügyben 1961. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 1961., 3. és 37. o.]; a C-155/91. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1993. március 17-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-939. o.] 24. pontját és a C-501/00. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-6717. o.] 131–157. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-125/96. és T-152/96. sz., Boehringer kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 1999. december 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1999., II-3427. o.] 183. pontját).

153 Az Elsőfokú Bíróságnak ezért ahhoz, hogy a beavatkozó által hivatkozott jogalapok elfogadhatóságáról határozzon, meg kell vizsgálnia, hogy azok kapcsolódnak-e a jogvita felek által meghatározott tárgyához.

154 Valamely területi önkormányzat által kezdeményezett eljárás esetében, amely egy, a hivatkozott önkormányzat által kialakított, a gazdasági ágazat szerkezetátalakítására vonatkozó támogatási program közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozik, nem lehet vitatott, hogy az e program keretében támogatható vállalkozások és a képviselőik természetesen megfelelő helyzetben vannak ahhoz, hogy a felperes önkormányzat érvelését hasznosan kiegészíthessék, különösen a támogatásokkal megoldani kívánt nehézségekre, valamint a támogatások lehetséges hatásaira vonatkozó érvelést. A jogalapjaiknak a jogvita tárgyához való kapcsolódását tehát nem lehet megszorítóan értelmezni.

155 Amennyiben úgy tűnik, hogy egy keresetet, amelynek az elfogadhatósága vitatott, érdemben mindenképpen el kell utasítani, a bíróság pergazdaságossági okból nyomban határozhat a lényegről (ebben az értelemben lásd a Bíróság C-23/00. P. sz., Tanács kontra Boehringer ügyben 2002. február 26-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-1873. o.] 52. pontját és a C-233/02. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2004. március 23-án hozott ítéletének [EBHT 2004., I-2759. o.] 26. pontját). Hasonlóképpen amikor úgy tűnik, hogy egy jogalapot, amelynek az eljárás tárgyához való kapcsolódása vitatható, mint más okból elfogadhatatlant vagy mint megalapozatlant mindenképpen el kell utasítani, a bíróság megteheti, hogy ezt a jogalapot anélkül utasítja el, hogy határozna abban a kérdésben, hogy a beavatkozó eltért-e a felek egyikének támogatására vonatkozó szerepétől (lásd például a Bíróság C-118/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. január 24-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-747. o.] 64. és 65. pontját).

156 Ezen elvekre tekintettel kell megvizsgálni a jelen esetben a beavatkozók által hivatkozott jogalapokat.

a) A meghallgatáshoz való jog megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

157 A beavatkozók szerint lényegében lehetséges, hogy a Bizottság megsértette a meghallgatáshoz való jogot, amely az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt egyik eljárási biztosíték. A Határozat nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy más tagállamok mint érdekelt felek nyújtottak-e be a tervnek a közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó észrevételeket. Márpedig ha ez volna a helyzet, akkor meg kellene állapítani, hogy az Olasz Köztársaság számára nem tették lehetővé, hogy válaszoljon ezekre az észrevételekre.

158 A Bizottság, amely az irataiban nem válaszolt erre a jogalapra, a tárgyaláson általánosságban azzal érvelt, hogy a beavatkozók által hivatkozott jogalapok nagy részben elfogadhatatlanok, mivel nem feleltek meg a felperes jogalapjainak.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

159 A Határozatból, amelynek pontosságát ezzel kapcsolatban a beavatkozók nem vitatják, megállapítható, hogy a jogalap – amely egyébként is spekulatív – alaptalan. A Határozat (4) preambulumbekezdése kijelenti, hogy a Bizottság nem kapott észrevételeket az érdekelt felektől a hivatalos vizsgálati eljárás során.

160 Az érdekelt fél fogalma a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontja szerint magában foglal minden tagállamot, kivéve azt, amelyik új támogatást tervez nyújtani, vagy nyújtott, és ennek alapján érdekelt tagállamnak minősül.

161 A Határozatból az következik, hogy érdekelt félként egyetlen tagállam sem nyújtott be a tervnek a közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó észrevételt, amelyet a Bizottság az Olasz Köztársasággal közölhetett volna.

162 Ezen feltételek mellett a jogalapot el kell utasítani anélkül, hogy határozni kellene az elfogadhatóságáról, akár a jogvita tárgyához való kapcsolódást, akár azt illetően, hogy egy támogatási program lehetséges kedvezményezettjei hivatkozhatnak-e a meghallgatáshoz való jog megsértésére, amelyet az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt eljárás keretében az érintett tagállam számára biztosítanak.

b) Az EK 87. cikk (2) bekezdése b) pontjának megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

163 A beavatkozók arra hivatkoznak, hogy alkalmazása megtagadásával a Bizottság megsértette az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontját, amely a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatásokra vonatkozik.

164 A Bizottság az irataiban nem válaszolt erre a jogalapra, a tárgyaláson azonban általánosságban azzal érvelt, hogy a beavatkozók által hivatkozott jogalapok nagy része elfogadhatatlan, mivel nem felelt meg a felperes jogalapjainak. A felperes a maga részéről úgy ítélte meg, hogy ezek a jogalapok a jogvita tárgyán semmiben sem változtatnak.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

165 A jogalap nyilvánvalóan megalapozatlan. Az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja eltér a támogatások közös piaccal való összeegyeztethetetlenségének általános elvétől, és ezért szigorúan kell értelmezni, aminek eredményeképpen csak természeti csapások vagy más rendkívüli események által közvetlenül okozott károk alapozhatják meg e rendelkezések alkalmazhatóságát (a Görögország kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 102. pontban hivatkozott ítélet 81. pontja). Ezenkívül, ahogy az előzőekben megemlítésre került, a Bizottság állami támogatások tárgyában hozott határozatának jogszerűségét a bíróságnak azon tények alapján kell megítélnie, amelyek a határozat meghozatalának időpontjában az említett intézmény rendelkezésére álltak vagy állhattak.

166 Márpedig a jelen esetben a közigazgatási eljárás során történt levélváltásból kitűnik, hogy az olasz hatóságok sohasem jelezték vagy igazolták a Bizottságnak, hogy a terv az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja szerinti károk helyreállítására szánt támogatásokat vezetne be. A tervet mindig úgy mutatták be, mint amelynek célja a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szerkezetátalakítási támogatási programjának létrehozása. Így e támogatásokat az iránymutatásra tekintettel kell elemezni, amely 2.4. pontjának első bekezdésében kifejezetten kizárja hatálya alól az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontjában említett támogatásokat.

167 Egyebekben a felperes a tárgyalás során megerősítette, hogy jóllehet – egyéb tényezők mellett, mint például Szardínia sziget jellege – az ő általa természeti csapásnak nevezett események okozták a szardíniai MKV-k nehézségeit, a terv „túl kívánt haladni" ezen események „egyszerű kompenzálásán".

168 Ennélfogva nem lehet felróni a Bizottságnak, hogy a Határozat (44) preambulumbekezdésében úgy találta, hogy a terv nem helyezte kilátásba támogatásoknak az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján történő nyújtását, és ezért a Bizottság eltért e rendelkezés alkalmazásától (ebben az értelemben lásd az Olaszország kontra Bizottság ügyben 1993. április 28-án hozott, a fenti 129. pontban hivatkozott ítélet 20. pontját, a Bíróság C-113/00. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 19-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-7601. o.] 68. és 69. pontját és a Németország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott, a fenti 130. pontban hivatkozott ítélet 40. pontját).

169 E körülmények között a jogalapot el kell utasítani, anélkül hogy a jogvita tárgyához való kapcsolatáról határozni kellene.

c) Az EK 158. cikk megsértéséről és a szigeti régiókról szóló, az Amszterdami Szerződés zárokmányához mellékelt, 30. sz. nyilatkozat megsértéséről

A felek érvei

170 A beavatkozók felróják a Bizottságnak, hogy nem tartotta be az EK 158. cikket és a 30. sz. nyilatkozatot, mivel nem vette figyelembe a Határozatában azt a tényt, hogy a terv e szövegek céljainak szándékozott megfelelni. Megemlítik többek között azokat a határozatokat, amelyekben a Bizottság figyelembe vette a gazdasági és a társadalmi fejlődés elszigeteltségből adódó elmaradottságát.

171 A Bizottság úgy véli, hogy ezt a jogalapot mint elfogadhatatlant – hiszen a felperes nem hivatkozott rá –, és mindenesetre mint megalapozatlant el kell utasítani. A felperes a maga részéről a tárgyaláson arra hivatkozott, hogy ez a jogalap a jogvita tárgyán semmit nem változtat.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

172 A jogalap, jóllehet más, mint amelyekre a felperes hivatkozott, elfogadható. A felperes az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjára és az iránymutatás megsértésére alapított jogalapra hivatkozott. Márpedig amikor a nehéz helyzetben lévő vállalkozások új, támogatott vagy hátrányos helyzetű régióra vonatkozó szerkezet-átalakítási tervét értékeli, a Bizottság az iránymutatás 1.3. pontjának második albekezdésében és a 3.2.3. pontjában meghatározottak szerint köteles az EK 158. cikket figyelembe venni. Ennélfogva ha egyáltalán nem vette figyelembe azt, hogy a terv az EK 158. cikk céljainak kívánt megfelelni, akkor szükségképpen megsértette az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontját és az iránymutatást.

173 Az érdemet illetően meg kell említeni, hogy az EK 158. cikk előírja első bekezdésében, hogy az átfogó harmonikus fejlődésének előmozdítása érdekében a Közösség úgy alakítja és folytatja tevékenységét, hogy az a gazdasági és társadalmi kohézió erősítését eredményezze, második bekezdésében pedig azt, hogy a Közösség különösen a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek – a vidéki térségeket is beleértve – lemaradásának csökkentésére törekszik.

174 Amikor a Bizottság megvizsgálja, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szerkezetátalakítására irányuló támogatási program terve összeegyeztethetőnek nyilvánítható-e a közös piaccal az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja szerinti eltérés alkalmazásával, köteles a korábbiakban megemlítettek szerint az iránymutatás 3.2.3. pontja alapján figyelembe venni az EK 158. cikk céljait és az új ágazati támogatási terv regionális hatásait.

175 Mindazonáltal az az egyszerű tény, hogy az új támogatás terve a Szerződésnek az EK 87. cikk (3) bekezdésében meghatározott, az érintett tagállam által hivatkozott eltéréstől különböző rendelkezéseiben foglalt céloknak szándékozik megfelelni, önmagában nem jelenti azt, hogy ez a terv megfelel ezen eltérés alkalmazási feltételeinek (ebben az értelemben lásd a Bíróság 47/69. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1970. június 25-én hozott ítéletének [EBHT 1970., 487. o.] 13. pontját és a C-261/01. és C-262/01. sz., van Calster és társai egyesített ügyekben 2003. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-12249. o.] 47. pontját).

176 Ellenkezőleg, a jelen esetben az iránymutatás 3.2.2. pontjában rögzített feltételek alkalmazhatók maradnak, jóllehet rugalmasan, és az előző jogalapok vizsgálata megmutatja, hogy a Bizottság, amely köteles a birtokában lévő információk megismerésétől számított két hónapos határidőn belül határozni, megállapíthatta, hogy az Olasz Köztársaság nem szolgáltatott olyan meggyőző tényeket, amelyek lehetővé tennék az arról való megbizonyosodást, hogy a terv tiszteletben tartotta ezeket a feltételeket, és lehetővé tennék, hogy – az ezzel kapcsolatos kétségekre tekintettel – a Bizottság a vizsgálatot végső tiltó határozattal lezárja.

177 Ezt a következtetést nem kérdőjelezi meg az, hogy az állami támogatások ellenőrzése címén korábban elfogadott néhány határozatban a Bizottság elszigeteltséggel kapcsolatos adatokat is figyelembe vett, a beavatkozók által egyébként közelebbről meg nem határozott módon. A Bizottság azon határozatának a törvényességét, amely megállapítja, hogy valamely új támogatás nem felel meg ezen eltérés alkalmazási feltételeinek, csak az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja keretében kell értékelni, és nem pedig a Bizottság korábbi határozataiban követett joggyakorlatra tekintettel, feltételezve, hogy egyáltalán létezik ilyen gyakorlat (lásd értelemszerűen a Bíróság C-57/00. P. és C-61/00. P. sz., Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-9975. o.] 52. és 53. pontját).

178 A 30. sz. nyilatkozatra való hivatkozás nem bír jelentőséggel. A Határozat egyéni aktus, amelyet a Bizottság az EK 87. cikk betartását és az EK 88. cikk végrehajtását biztosító hatáskörében fogad el, és nem a közösségi jogalkotói hatalom gyakorlása keretében, amely magában foglalja az e nyilatkozatban említett „különleges intézkedések" elfogadását, „amennyiben ez a [sziget]régiók javára igazolható azért, hogy e régiókat igazságos feltételek mellett jobban integrálják a belső piacba".

179 A jogalapot ennélfogva el kell vetni.

d) A 72/159 és a 75/268 irányelv megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

180 A beavatkozók felróják a Bizottságnak, hogy a Határozatban nem hivatkozott a 72/159 és a 75/268 irányelvre. Ezek az irányelvek lehetővé tették, hogy a jelen esetben előfordulóhoz hasonló pénzügyi támogatásokat és beruházási támogatásokat

a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsák, és lehetővé tették a közös agrárpolitika céljainak a leginkább hátrányos helyzetű régiókban való elérését. A mezőgazdasági struktúrák hatékonyságának javításáról szóló, 1985. március 12-i 797/85/EGK tanácsi rendelet (HL L 93., 1. o.), amely kiegészíti ezeket az irányelveket, a 18. cikkében teljes hatáskörrel ruházza fel a tagállamokat a különös regionális intézkedések elfogadására; a tervben előírt intézkedések is ezek közé tartozhatnak. Ezen rendelkezések lehetővé tették a Bizottság számára, hogy eltekintsen az iránymutatás alkalmazásától, és ne tiltsa meg a terv végrehajtását.

181 A Bizottság szerint a jogalapot mint elfogadhatatlant, és mindenesetre mint eredménytelent el kell utasítani. A felperes a maga részéről a tárgyalás során azzal érvelt, hogy ez a jogalap semmiben nem változtatott a jogvita tárgyán.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

182 A Határozatot 2001. november 13-án fogadták el, az 1998. január 15-én megindított előzetes vizsgálati szakasz és az Olasz Köztársasághoz 1999. február 4-én érkezett határozattal megindított hivatalos vizsgálati eljárás végén.

183 A 75/268 irányelvet hatályon kívül helyezte az agrárstruktúrák hatékonyságának javításáról szóló, 1997. május 20-i 950/97/EK tanácsi rendelet (HL L 142., 1. o.) 41. cikkének (1) bekezdése, amely az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való megjelenést követő hetedik napon, 1997. június 2-án lépett hatályba. Hasonlóképpen a 797/85/EGK rendeletet hatályon kívül helyezte az agrárstruktúrák hatékonyságának javításáról szóló, 1991. július 15-i 2328/91/EGK tanácsi rendelet (HL L 218., 1. o.) 40. cikkének (1) bekezdése, amely *az Európai Unió Hivatalos Lapjában* való megjelenést követő harmadik napon, 1991. augusztus 6-án lépett hatályba. A beavatkozók tehát nem hivatkozhatnak e rendelkezésekre, mivel ráadásul megállapítható, hogy egyszer sem hivatkoztak az azokat felváltó jogi aktusokra.

184 A 72/159 irányelv esetében a beavatkozók annak kifejtésére szorítkoznak, hogy az irányelv 8. és 14. cikke „nem mondanak ellent a [terv] összeegyeztethetőségének, és lehetővé teszik az iránymutatás alkalmazásától történő eltekintést", azonban nem magyarázzák meg, a bizonyításról nem is beszélve, hogy a Bizottságnak miben kellett vagy lehetett volna másként határoznia. Ráadásul az említett rendelkezések nem vonatkoznak a Bizottságnak bejelentett, a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szerkezetátalakítását célzó új támogatási terveknek az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja alapján történő vizsgálatára, mint amilyen például a Határozat tárgyát képező terv. Ellenkezőleg, a 72/159 irányelv 8. cikke a „a fejlődőképes mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szelektív ösztönző intézkedések rendszerére" vonatkozik, amelyet a tagállamok vezetnek be, hogy ösztönözzék „ésszerű körülmények között történő működés[üket] és fejlesztés[üket]", az ezen irányelv 1–10. cikkében szereplő feltételek mellett. Az irányelv 14. cikke a tiltott, illetve a kivételesen – „az [EK 87–EK 89.] cikkekben előírt rendelkezésekkel összhangban való nyújtás esetén" – engedélyezett „beruházási támogatásra" vonatkozik.

185 E körülmények között a jogalapot el kell utasítani anélkül, hogy a jogvita tárgyához való kapcsolatáról határozni kellene.

e) Arról a kérelemről, hogy az Elsőfokú Bíróság „másodlagosan akadályozza meg, amennyiben szükséges, az EK 241. cikk értelmében jogellenes rendelkezések alkalmazását"

186 Ezt a kérelmet, amely a kereseti kérelmek alátámasztására szolgáló jogalapként értelmezhető (a Bíróság C-289/99. P. sz., Schiocchet kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott végzésének [EBHT 2000., I-10279. o.] 25. pontja), az eljárási szabályzat 116. cikke 4. §-a b) pontjának megfelelően az előterjesztőjének kell érvekkel alátámasztania. Egy elvont kijelentés, amelyet nem részletez kellően világos és pontos magyarázatot ahhoz, hogy a felek válaszolni tudjanak rá, és az Elsőfokú Bíróság gyakorolhassa az ellenőrző jogkörét, nem felel meg ennek a követelménynek (a Bíróság 19/60., 21/60., 2/61. és 3/61. sz., Fives Lille Cail és társai kontra Főhatóság egyesített ügyekben 1961. december 15-én hozott ítélete [EBHT 1961., 561. és 588. o.] és az Elsőfokú Bíróság T-85/92. sz., De Hoe kontra Bizottság ügyben 1993. április 28-án hozott végzésének [EBHT 1993., II-523. o.] 20. pontja).

187 Márpedig a jelen esetben a beavatkozók nem hivatkoznak – még összefoglaló jelleggel sem – egyetlen közösségi aktus jogellenességére sem. Jóllehet előterjesztik, hogy a 659/1999 rendelet rendelkezéseinek egy része nem összeegyeztethető a jogbiztonság elvével, nem jelölik meg közelebbről ezeket a rendelkezéseket, ezenkívül nem vitatják kifejezetten annak jogszerűségét.

188 E körülmények között a jogalap nem tesz eleget a benyújtására vonatkozóan az eljárási szabályzatban előírt minimális követelményeknek, ennélfogva elfogadhatatlansága miatt el kell utasítani anélkül, hogy a jogvita tárgyához való kapcsolódásáról dönteni kellene.

189 Mivel a Határozat teljes megsemmisítésére irányuló kérelem alátámasztására hivatkozott valamennyi jogalap elutasításra került, a kérelmet el kell utasítani.

B – *A Határozat részleges – azon részében történő – megsemmisítése iránti kereseti kérelemről, amennyiben nem írja elő, hogy a támogatások 100 000 euró összegig jogszerűek*

1. *A felek érvei*

190 A Határozat részleges megsemmisítése iránti kereseti kérelmük alátámasztására a beavatkozók a *de minimis* szabály megsértésére alapított egyetlen jogalapra hivatkoznak.

191 A Bizottság úgy véli, hogy ez a kérelem nem támogatja a felperes kérelmét, mivel ez utóbbi a Határozat teljes és nem részleges megsemmisítésére vonatkozik, ezért a kérelmet el kell utasítani, mint elfogadhatatlant; továbbá hogy a kérelmet

alátámasztó jogalap nem kapcsolódik a jogvita tárgyához, mert nem függ össze a felperes által hivatkozott jogalapokkal, ennélfogva magát a jogalapot is el kell utasítani, mint elfogadhatatlant; valamint hogy ez a jogalap mindenesetre hatástalan, mert a *de minimis* szabály a jelen esetben nem volt alkalmazható.

192 A felperes a maga részéről a tárgyaláson úgy érvelt, hogy saját kereseti kérelme magában foglalta a beavatkozók másodlagos kérelmét, és hogy az e másodlagos kérelem alátámasztására felhozott jogalap semmiben nem változtat a jogvita tárgyán.

2. *Az Elsőfokú Bíróság álláspontja*

193 A Bíróság alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdéséből és az eljárási szabályzat 116. cikkének 4. §-ából az következik, hogy noha a beavatkozó nem terjeszthet elő olyan kérelmet, amely túlmegy azon, amelynek támogatására beavatkozott (az Elsőfokú Bíróság T-184/97. sz., BP Chemicals kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-3145. o.] 39. pontja), részlegesen támogathatja ezt a kérelmet.

194 A jelen esetben a felperes annyiban kérte a Határozat megsemmisítését, amennyiben az az 1. cikkében a tervet a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítja. Mivel másodlagosan a Határozat megsemmisítését annyiban kérték, amennyiben az nem korlátozza az összeegyeztethetetlenné nyilvánítást a 100 000 eurós vagy ennél magasabb összegű támogatásokra, a beavatkozók nem fűznek új kérelmet a felpereséhez. Másodlagos kérelmük az eljárási szabályzat 116. cikke 4. §-ának megfelelően a felperes kérelmének részleges támogatására irányul, ennélfogva elfogadható.

195 Továbbá – ahogy az korábban megemlítésre került – a Bíróság alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdése és az eljárási szabályzat 116. cikkének 4. §-a feljogosítja a beavatkozót, hogy önállóan felvessen nemcsak érveket, hanem jogalapokat is, amennyiben azok az egyik fél kérelmének támogatására irányulnak, és nem teljesen idegenek a felperes és az alperes közti jogvita alapját képező megfontolásoktól, hiszen ha azok lennének, az már a jogvita tárgyának megváltozását eredményezné.

196 A jelen esetben a felperes lényegében egy arra alapított jogalapra hivatkozott, hogy a terv olyan csekély összegű támogatásokat írt elő, amelyek nem érintették a tagállamok közötti kereskedelmet az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében, és nem befolyásolták hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának értelmében (lásd a 81–90. pontot). A beavatkozók a maguk részéről a *de minimis* szabály megsértésére alapított jogalapra hivatkoznak.

197 Márpedig a *de minimis* szabály tartalmazza a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének feltételét, amelyet az EK 87. cikk (1) bekezdése ír elő, és közelebbről meghatározza, hogy a Bizottság hogyan vizsgálja ezt a feltételt, elvként megfogalmazva, hogy egy csekély összegű támogatásnak nincs érezhető hatása a tagállamok közötti kereskedelemre (a Hollandia kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 29. pontban hivatkozott ítélet 3. és 25. pontja).

198 A beavatkozók jogalapja tehát kapcsolódik a jogvita tárgyához, ennélfogva elfogadható.

199 A lényeget illetően a *de minimis* szabály nem alkalmazható az agrárágazatban működő vállalkozásoknak nyújtott támogatások esetében, ahogy egyébként ezt az iránymutatás a 2.3. pontja második bekezdésében és a 3.2.5 pontja c) alpontjának első bekezdésében kimondja. Márpedig a jelen esetben nem vitatott, hogy a terv

ilyen vállalkozások számára írta elő a támogatásokat. Ennélfogva e szabály megsértésére nem lehet hivatkozni (a Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 19-én hozott, a fenti 168. pontban hivatkozott ítélet 35. pontja és a Görögország kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 102. pontban hivatkozott ítélet 74. pontja).

200 A jogalapot tehát el kell utasítani, éppúgy mint a Határozat részleges megsemmisítésére irányuló kérelmet.

201 Következésképpen a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

202 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2.§-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az eljárási szabályzat 87. cikkének 4. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság elrendelheti, hogy a nem tagállami, illetve nem intézményi beavatkozók maguk viseljék saját költségeiket.

203 A jelen esetben a felperest, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek megfizetésére, a Bizottság részéről a beavatkozás miatt felmerült költségek kivételével. Úgy kell határozni továbbá, hogy a beavatkozók maguk viselik saját költségeiket, valamint – a Bizottság kérelmének megfelelően – a Bizottság részéről a beavatkozás miatt felmerült költségeket.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibővített negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) **A keresetet elutasítja.**

2) **A Regione autonoma della Sardegnát kötelezi a költségek viselésére, a következő 3. pontban említett költségek kivételével.**

3) **A Confederazione italiana agricoltori della Sardegna, a Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna és a Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna maguk viselik saját költségeiket, valamint a Bizottság részéről a beavatkozás miatt felmerült költségeket.**

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Kihirdetve Luxembourgban, a 2005. június 15-i nyilvános ülésen.

H. Jung H. Legal

hivatalvezető elnök